

TÁC ĐỘNG CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19 ĐỐI VỚI XÃ HỘI INDONESIA

HOÀNG THỊ GIANG*

Tóm tắt: Kể từ khi đại dịch Covid-19 bùng phát cho tới nay, Indonesia nói riêng cũng như nhiều quốc gia Đông Nam Á nói chung phải đối diện với sự tác động mạnh mẽ của đại dịch. Là một nước lớn trong khu vực, Indonesia luôn dẫn đầu với số lượng người nhiễm và số ca tử vong cao. Đại dịch Covid -19 không chỉ tác động trực tiếp đến sức khỏe của người dân, đến nền kinh tế của đất nước, mà nghiêm trọng và lâu dài hơn, đại dịch này còn tác động sâu sắc đối với xã hội Indonesia. Bài viết phân tích những tác động về mặt xã hội cũng như sự ứng phó của Chính phủ Indonesia trước những tác động của đại dịch Covid-19.

Từ khóa: Indonesia, đại dịch Covid-19, tác động, xã hội, Jokowi.

Mở đầu

Sự xuất hiện của COVID-19 đã tạo ra những thách thức chưa từng có đối với thế giới nói chung và đối với Indonesia nói riêng. Tại Indonesia, tính đến ngày 22/9/2022, nước này đã có 6.415.328 ca nhiễm và hơn 157.948 ca tử vong⁽¹⁾. Với con số này, Indonesia đứng thứ 20 trên thế giới về số ca nhiễm và đứng thứ hai ở khu vực Đông Nam Á. Virus corona kìm hãm nền kinh tế và xã hội, cũng như tiếp tục có tác động một cách mạnh mẽ đến sự phát triển của con người. Sau nhiều năm đạt được một số tiến bộ, nghèo đói đang gia tăng trở lại tại Indonesia. Cứ mười người ở

Indonesia hiện nay thì có một người đang sống dưới mức nghèo khổ quốc gia. Tình trạng nghèo ở trẻ em có thể tăng lên đáng kể. Tác động xã hội sẽ tồi tệ hơn nhiều nếu không có sự hỗ trợ của Chính phủ trong thời gian tới.

1. Thực trạng và sự ứng phó của Indonesia đối với đại dịch Covid-19

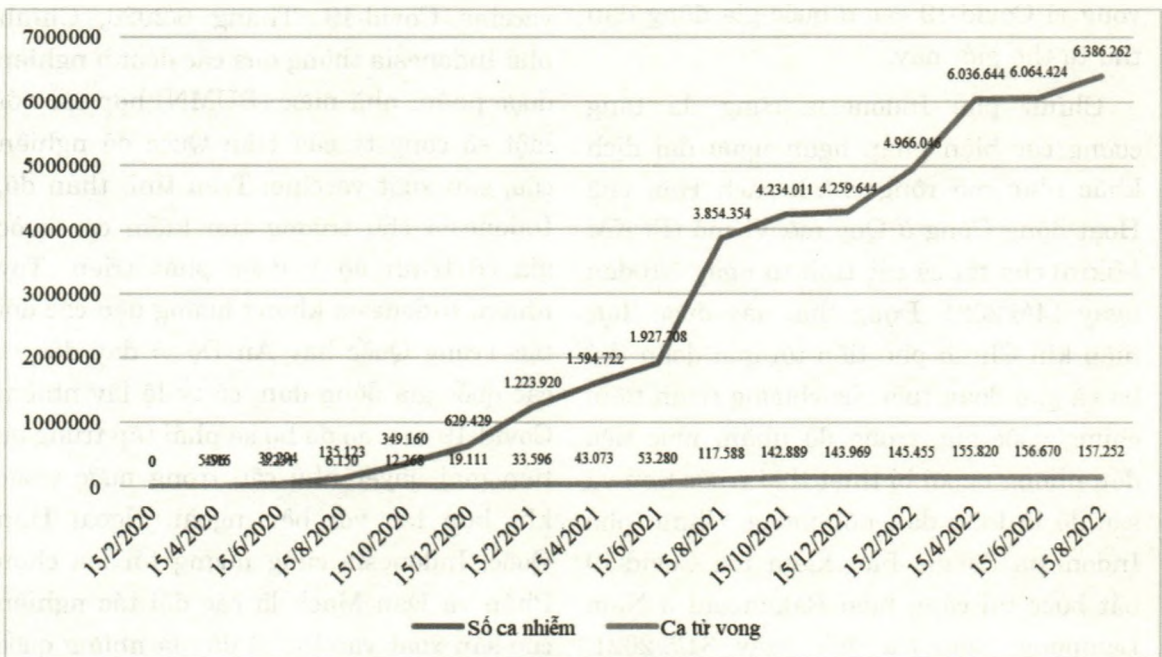
Ngày 2/3/2020, Indonesia xác nhận 2 công dân đầu tiên của nước này đã dương tính với SARS-CoV-2. Indonesia cho biết, 2 ca bệnh mới là một phụ nữ 64 tuổi cùng với con gái bà, 31 tuổi. Cả 2 đã nhận kết quả dương tính sau khi tiếp xúc với một

* TS. Hoàng Thị Giang, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á

công dân Nhật Bản sống tại Malaysia. Công dân Nhật này đã nhận kết quả dương tính với virus sau khi quay trở về từ Indonesia. Đồng thời, ca tử vong đầu tiên được ghi nhận tại nước này vào ngày 11/3/2020, bệnh nhân là nữ, 53 tuổi, là người nước ngoài, được xác nhận là trường hợp thứ 25 dương tính với SARS-CoV-2 ở Indonesia. Đến ngày 1/4/2020, nước này có 1.551 ca nhiễm và 136 ca tử vong, con số này tăng lên 34.884 ca nhiễm và 1.613 ca tử vong tính đến ngày 1/6/2020. Đến ngày 25/12/2020, Indonesia đứng đầu ở khu vực về số ca nhiễm với 692.838 ca và 20.589 ca tử vong. Ngày 30/4/2021, số ca nhiễm của nước này lên tới con số 1.668.368 ca và số ca tử vong là 45.521 ca. Và ngày 31/5/2021, nước này có 1.816.041 ca nhiễm và 50.404 người chết⁽²⁾. Tính đến ngày 15/8/2022,

virus corona đã lây nhiễm cho hơn 6.386.262 người và hơn 157.252 nghìn người chết⁽³⁾. Chính quyền Tổng thống Jokowi cũng đã thực thi nhiều chính sách quyết liệt nhằm hạn chế sự lây lan của đại dịch, song đến nay sự lây lan đại dịch ở nước này vẫn diễn biến rất phức tạp. (Xem Hình 1)

Đứng trước sự bùng phát mạnh mẽ của đại dịch, Chính phủ Indonesia thực hiện nhiều biện pháp để hạn chế, trong đó có việc cấm người nước ngoài nhập cảnh. Kể từ ngày 26/9/2020, người nước ngoài hoặc công dân không phải là công dân Indonesia bị cấm nhập cảnh vào Indonesia, ngoại trừ những người đã và đang làm việc hoặc có giấy phép lao động hợp lệ trong nước hoặc có đủ điều kiện theo một số loại quy định trong Bộ Luật và

Hình 1: Diễn biến tình hình dịch bệnh COVID-19 tại Indonesia

Nguồn: Worldometers (2022), "Indonesia", September 22, 2022,

<https://www.worldometers.info/coronavirus/country/indonesia/>, truy cập ngày 22/9/2022

Nhân quyền nước này⁽⁴⁾. Indonesia vẫn thực hiện phong tỏa một phần, trong đó các hoạt động công cộng và thương mại bị hạn chế vào một số giờ nhất định trong ngày. Việc đi lại trong nước không bị hạn chế nhưng phụ thuộc vào kết quả kiểm tra Covid-19.

Tuy nhiên, theo như bảng thống kê trên, Indonesia luôn giữ vị trí đầu bảng ở Đông Nam Á về tỷ lệ số ca tử vong trên tổng số ca nhiễm. Trên bình diện thế giới, Indonesia có tỷ lệ tử vong do Covid-19 ở mức cao. Chính phủ Indonesia thực hiện nhiều biện pháp khác nhau như lệnh đóng cửa trên toàn quốc, mặc dù số ca nhiễm và ca tử vong liên quan đến Covid-19 vẫn tăng đột biến. Theo nhận định của các chuyên gia, hệ thống y tế quá tải, thiếu thiết bị bảo hộ cá nhân và các xét nghiệm nhanh tối thiểu đã góp phần gây ra tỉ lệ tử vong vì Covid-19 cao ở quốc gia đông dân thứ tư thế giới này.

Chính phủ Indonesia cũng đã tăng cường các biện pháp ngăn ngừa đại dịch khác như: mở rộng chính sách Hạn chế Hoạt động Công ở Quy mô Vi mô (PPKM Mikro) cho tất cả các tỉnh từ ngày 1/6 đến ngày 14/6/2021. Động thái này được thực hiện khi Chính phủ tiến tới giai đoạn thứ ba và giai đoạn cuối của chương trình tiêm chủng quốc gia, trong đó nhắm mục tiêu đến những người bị thiệt thòi trước tiên và sau đó là toàn dân nói chung. Chính phủ Indonesia đã gia hạn kiểm tra Covid-19 bắt buộc tại cảng biển Bakaheuni ở Nam Lampung, Sumatra đến ngày 31/5/2021. Điều này được thực hiện để đáp ứng với lưu lượng ngày càng tăng của những người đang trở về quê hương của họ trong dịp lễ

Idul Fitri⁽⁵⁾. Bên cạnh đó, Bộ trưởng Bộ Tôn giáo Indonesia Yaquut Cholil Qoumas đã ban hành Thông tư số 08/2021 về việc hướng dẫn thực hiện ngày Lễ Đức Mẹ Thánh Thể của Kito giáo, tức là ngày 13/5/2021. Hướng dẫn quy định rằng các nhà thờ không được phục vụ quá 50%. Việc thực hành tôn giáo phải tuân thủ các nguyên tắc chống dịch. Mặt khác, Indonesia cũng ban hành lệnh cấm di chuyển về quê của người dân để kiểm soát sự lây lan của Covid-19 trong tháng lễ Ramadhan của người Islam giáo. Ngoài ra, các cá nhân di chuyển bằng đường hàng không, đường biển và đường sắt phải có kết quả xét nghiệm RT-PCR hoặc Antigen âm tính trên mẫu được lấy chậm nhất 24 giờ trước thời điểm khởi hành⁽⁶⁾.

Bên cạnh đó, Indonesia từ sớm cũng thúc đẩy chương trình nghiên cứu và mua vaccine Covid-19. Tháng 6/2020, Chính phủ Indonesia thông qua các doanh nghiệp được phẩm nhà nước (BUMN) hợp tác với một số công ty của Hàn Quốc để nghiên cứu, sản xuất vaccine. Trên tinh thần đó, Indonesia chủ trương tìm kiếm các quốc gia có trình độ y dược phát triển. Tuy nhiên, Indonesia không hướng đến các đối tác Trung Quốc hay Ấn Độ vì đây đều là các quốc gia đông dân, có tỷ lệ lây nhiễm Covid-19 cao, do đó họ sẽ phải tập trung ưu tiên giải quyết nhu cầu trong nước trước khi hợp tác với bên ngoài. Ngoài Hàn Quốc, Indonesia cũng hướng tới lựa chọn Pháp và Đan Mạch là các đối tác nghiên cứu sản xuất vaccine vì đây là những quốc gia có nền y dược phát triển và không bị chi phối bởi nhu cầu vaccine trong nước⁽⁷⁾. Thêm vào đó, Chính phủ Indonesia đã bắt

đầu Chương trình tiêm chủng Covid-19 vào ngày 13/1/2021. Chương trình này được chia thành bốn giai đoạn, lô vaccine đầu tiên là dành cho các nhân viên y tế, tiếp theo là các công chức và sau đó là các thành viên khác của công chúng. Chính phủ đặt mục tiêu tiêm chủng cho tổng số 181.554.465 người vào đầu năm 2022⁽⁸⁾.

Đồng thời, Chính phủ Indonesia đã bắt đầu giai đoạn ba của chương trình tiêm chủng quốc gia, nhằm mục đích tiêm chủng cho khoảng 140 triệu công dân Indonesia. Giai đoạn ba của chương trình này chủ yếu nhắm mục tiêu đến những người dễ bị tổn thương dựa trên điều kiện kinh tế và xã hội của họ, cũng như việc xem xét liệu nơi ở của họ có bị ảnh hưởng đáng kể bởi Covid-19 hay không. Một dự án thử nghiệm về tiêm chủng đã bắt đầu ở Jakarta và khoảng 25 triệu liều vaccine đã được chuẩn bị cho tháng 5/2021⁽⁹⁾.

2. Những tác động của đại dịch đến xã hội Indonesia và phản ứng của Chính phủ

Ngoài lĩnh vực y tế, đại dịch Covid-19 có tác động to lớn tới kinh tế và xã hội Indonesia. Nó tác động tới mọi mặt và ảnh hưởng nặng nề nhất là đối với người nghèo và người dễ bị tổn thương. Các hộ gia đình do phụ nữ làm chủ hộ và con cái của họ sẽ bị ảnh hưởng nhiều so với các bộ phận dân cư khác.

Tác động của đại dịch Covid-19 làm gia tăng tỷ lệ đói nghèo ở Indonesia. Dựa trên số liệu của Cơ quan Thống kê Trung ương, tính đến tháng 9 năm 2020, số người nghèo ở Indonesia đã tăng lên 27,55 triệu người. Đây là mức tăng 1,13 triệu người từ

tháng 3 năm 2020 và 2,76 triệu người từ tháng 9 năm 2019. Điều này cho thấy tỷ lệ nghèo ở Indonesia ngày càng cao, kéo tụt các thành tích giảm nghèo trước đó của quốc gia này⁽¹⁰⁾.

Bên cạnh đó, đại dịch Covid-19 cũng làm gia tăng tỷ lệ thất nghiệp tại Indonesia. Số lượng nhân viên bị cho thôi việc và buộc phải nghỉ không lương tăng lên từng ngày khi nhiều công ty phải vật lộn với tác động của đợt bùng phát dịch bệnh do virus Corona mới. Chỉ tính riêng đến thời điểm ngày 1/4/2020, ngành du lịch, với tư cách là một trong những ngành đóng góp lớn nhất cho nền kinh tế Indonesia đã lao dốc đáng kể. Khoảng 1.200 khách sạn ở Indonesia đã tạm thời đóng cửa, khiến một số nhân viên nghỉ việc không lương và thôi việc. PT Honda Prospect Motor với tư cách là một trong những nhà sản xuất ô tô của Honda đã chứng kiến nhu cầu của họ giảm 30%. Dữ liệu do Cơ quan Nhân lực, Di cư và Năng lượng Jakarta tổng hợp cho thấy kể từ ngày 5/4/2020, tổng số 30.137 nhân viên đã bị cho thôi việc từ 3.348 công ty, trong khi 132.279 nhân viên khác bị đuổi về nhà không lương⁽¹¹⁾. Bên cạnh đó, tháng 5/2020, theo một nghiên cứu khảo sát của Liên minh Doanh nghiệp Indonesia về Trao quyền cho Phụ nữ và Đầu tư vào Phụ nữ, đa số nhân viên bị giảm giờ làm và bị giảm lương, bị cắt lương hoặc bị đình chỉ công việc cho đến khi có thông báo mới. Covid-19 không ảnh hưởng đến công việc của khoảng gần 45% nhân viên. Tổng cộng cứ 10 gia đình thì có 6 gia đình bị mất thu nhập. Nhìn chung, hơn một nửa số người được hỏi cảm thấy áp lực khi phải làm

thêm công việc gia đình và chăm sóc con cái. Cả phụ nữ và nam giới đều cho biết thời gian họ dành cho việc nhà tăng lên trong thời kỳ Covid-19. Điều quan trọng là, 36% số người được hỏi báo cáo rằng Covid-19 có tác động tiêu cực đến sức khỏe tinh thần của họ và gần một phần tư số người được hỏi báo cáo rằng Covid-19 có tác động tiêu cực đến sức khỏe thể chất. Khoảng 40% nhân viên làm việc tại nhà⁽¹²⁾.

Việc thực hiện các chính sách cách ly, làm việc tại nhà và đình chỉ các hoạt động kinh doanh chắc chắn sẽ dẫn đến giảm chi tiêu và mất thu nhập của người dân và doanh nghiệp. Trước tình trạng đó, nhiều công ty hiện đã có những hành động tạm thời sa thải nhân viên, giảm lương nhân viên, giảm số lượng nhân viên⁽¹³⁾.

Có thể thấy, đại dịch COVID-19 đã tác động nặng nề đối với sinh kế và quyền lao động ở Indonesia. Tính đến tháng 5/2020, khoảng một triệu công nhân Indonesia đã bị sa thải. Tỷ lệ thất nghiệp cao nhất ở khu vực thành thị, với 55% nam giới và 57% nữ giới báo cáo rằng họ bị mất việc làm. Người lao động trong khu vực phi chính thức của Indonesia đã phải chịu những ảnh hưởng tài chính đặc biệt nghiêm trọng của các biện pháp khóa sổ. Hơn nữa, phụ nữ bị ảnh hưởng rất nhiều, vì họ chiếm 2/3 số lao động được đưa ra nước ngoài, những người hiện đang chịu tác động của các hạn chế đi lại và kiểm dịch⁽¹⁴⁾.

Chính phủ Indonesia và cơ quan lập pháp quốc gia (DPR) đã nỗ lực thông qua các luật không liên quan trong đại dịch COVID-19, chẳng hạn như dự luật gây tranh cãi về nới lỏng giấy phép cho lao

động nước ngoài trong các công ty khởi nghiệp, đồng thời tăng cường tính linh hoạt trong việc thuê và sa thải người lao động. DPR cũng đã thông qua các sửa đổi đối với Luật Khai thác than và khoáng sản năm 2009, Luật này bị chỉ trích nhiều vì nó có thể bảo vệ các cá nhân tham nhũng và hình sự hóa các cộng đồng⁽¹⁵⁾. Bên cạnh đó, Chính phủ cũng đang thúc đẩy nới lỏng các biện pháp phong tỏa để thúc đẩy nền kinh tế, qua đó tạo điều kiện thúc đẩy nền kinh tế liên tục đối với sinh kế và quyền lao động của người lao động.

Mặt khác, những ảnh hưởng rõ ràng và hữu hình nhất của đại dịch là đối với Mục tiêu Phát triển Bền vững (SDG). Năm 2019, khoảng 10% dân số Indonesia sống trong tình trạng cực kỳ nghèo đói, nhưng đến nay con số này đã tăng lên 13%. Sự gia tăng này một phần có thể được tính cho khu vực phi chính thức, vì 60% lực lượng lao động Indonesia tham gia vào lĩnh vực này. Việc mất việc làm cũng gây ảnh hưởng trầm trọng hơn đến tình trạng suy dinh dưỡng của trẻ em, vốn đã là một vấn đề nghiêm trọng trước đại dịch COVID-19⁽¹⁶⁾.

Ngoài ra, đại dịch cũng tác động mạnh mẽ đối với vấn đề giáo dục của Indonesia. Theo đánh giá của UNICEF vào tháng 5/2021 thì gần 3/4 phụ huynh lo lắng về tình trạng học hành sa sút do việc học hành của con cái họ bị gián đoạn. Với 57,3% hộ gia đình có con cho biết, việc tiếp cận với internet là một mối lo ngại lớn. Các hộ gia đình ở nông thôn và các gia đình không có điều kiện về kinh tế phải đối mặt với nhiều vấn đề về internet và hạn chế về thiết bị học tập hơn so với các hộ gia đình giàu có và ở thành thị.

Nhiều phụ huynh cho biết, họ không có đủ thời gian (28,7%) hoặc không đủ năng lực (25,3%) để hỗ trợ con học ở nhà. Các hộ gia đình có trẻ em đang tiếp cận ít dịch vụ y tế hơn với lý do chính là sợ nhiễm Covid-19. Hơn 1/10 số hộ gia đình có trẻ em dưới 5 tuổi cho biết họ đã không đưa trẻ đến phòng tiêm chủng kể từ tháng 4/2020. Việc đóng cửa trường học, cách ly xã hội kết hợp với những bất ổn kinh tế cũng khiến trẻ em gặp nhiều rủi ro khác. Cuộc khảo sát này cho thấy, 45% hộ gia đình cho biết con cái của họ có những thách thức về hành vi. Trong số đó, 20,5% cho biết trẻ em khó tập trung hơn; 12,9% đang trở nên tức giận hơn; và 6,5% cảm thấy khó ngủ⁽¹⁷⁾.

Trong khi nguy cơ sức khỏe do nhiễm Covid-19 đã thấp hơn đối với 80 triệu trẻ em ở Indonesia (khoảng 30% tổng dân số), sức khỏe, thể trạng, sự phát triển và triển vọng tương lai của trẻ em đang bị thay đổi theo những cách sâu sắc do các tác động thứ cấp của cuộc khủng hoảng. Với sự gia tăng nghèo đói và dễ bị tổn thương do suy thoái kinh tế, trẻ em - với tư cách là những người phụ thuộc - là một trong những đối tượng có nguy cơ cao nhất khi mức sống và phúc lợi cá nhân của họ giảm sút. Việc đóng cửa trường học kể từ đầu tháng 3/2020 khiến gần 60 triệu học sinh phải học ở nhà. Sự gián đoạn đối với các dịch vụ y tế thiết yếu đã xảy ra tràn lan. Mặc dù tất cả trẻ em, ở mọi lứa tuổi, đều đang bị ảnh hưởng, nhưng sự bất bình đẳng hiện có có thể sẽ trở nên trầm trọng hơn do các tác động kinh tế xã hội và các biện pháp ngăn chặn sự lây truyền và kiểm soát đại dịch⁽¹⁸⁾.

Đối với vấn đề thu nhập, kết quả điều tra cho thấy hầu hết các hộ gia đình (75,3%) có con đều bị giảm thu nhập. Việc mất thu nhập hộ gia đình đột ngột như vậy là đáng lo ngại vì nó có thể làm trầm trọng thêm tình trạng nghèo đói của trẻ em. Theo ước tính năm 2019 của UNICEF, ngay cả trước khi xảy ra khủng hoảng, 13% trẻ em và thanh thiếu niên đang sống trong cảnh nghèo đói. Cứ 10 trẻ thì có 9 trẻ bị thiếu hụt ít nhất về một khía cạnh nào đó của phúc lợi trẻ em, chẳng hạn như: không được tiếp cận với thực phẩm và dinh dưỡng, sức khỏe, giáo dục, nhà ở, nước, vệ sinh và bảo vệ trẻ em⁽¹⁹⁾.

Có thể thấy, sự xuất hiện của Covid-19 đã tạo ra những thách thức chưa từng có đối với Indonesia, đại dịch này không chỉ kìm hãm nền kinh tế và xã hội mà tiếp tục có tác động mạnh mẽ đến sự phát triển của con người của Indonesia. Sau nhiều năm tiến bộ, nghèo đói đang gia tăng trở lại. Một phần mười người ở Indonesia ngày nay đang sống dưới mức nghèo khổ theo tiêu chuẩn quốc gia này. Tình trạng nghèo ở trẻ em cũng có thể tăng lên đáng kể. Tác động xã hội sẽ còn tồi tệ hơn nhiều nếu không có sự hỗ trợ của Chính phủ Indonesia⁽²⁰⁾.

Đứng trước những tác động về mặt xã hội đó, Chính phủ Indonesia đã có những biện pháp tích cực hỗ trợ cho những đối tượng yếu thế trong xã hội để chống lại những khó khăn do đại dịch Covid-19 gây ra. Indonesia đã tiếp tục đầu tư vào việc tăng cường các chương trình bảo trợ xã hội để ứng phó với khủng hoảng. Những điều này đã được mở rộng để bảo vệ người nghèo hiện nay trước những cú sốc lớn

cũng như ngày càng nhiều người có thu nhập trung bình thấp trở nên dễ bị tổn thương và có nguy cơ trở thành người nghèo trong thời gian tới. Các doanh nghiệp nhỏ cũng đang nhận được sự hỗ trợ khi họ tiếp tục phải đối mặt với một nền kinh tế hợp đồng và các hạn chế về tài sản công.

Để đánh giá tác động của Covid-19 đối với các hộ gia đình ở Indonesia và cung cấp thông tin cho các chính sách của Chính phủ, UNICEF, UNDP, Prospera và Viện nghiên cứu SMERU đã hợp tác trong một cuộc khảo sát mang tính đột phá vào cuối năm 2020. Cuộc khảo sát bao gồm 12.216 hộ gia đình đại diện trên toàn quốc trên tất cả 34 tỉnh vào tháng 10 và tháng 11/2020. Đây là cuộc khảo sát lớn nhất về tác động của Covid-19 cho đến nay và tập trung vào trẻ em và các nhóm dễ bị tổn thương. Nó dựa trên các cuộc phỏng vấn trực tiếp với các hộ gia đình do Cục Thống kê Indonesia (BPS) phỏng vấn trong khuôn khổ Điều tra Kinh tế - Xã hội Quốc gia 2019 (SUSENAS). Cuộc khảo sát được thực hiện với sự hợp tác chặt chẽ của Chính phủ Indonesia⁽²¹⁾. Kết quả cho thấy: (i) Tác động của Covid-19 đến tài chính hộ gia đình ở Indonesia rất nghiêm trọng. Gần 3/4 số hộ gia đình (74,3%) được phỏng vấn từ tháng 10 đến tháng 11/2020 cho biết, họ kiếm được ít hơn so với tháng 1/2020. Tỷ lệ hộ có thu nhập thấp hơn ở nhóm có con (75,3%) và ở thành thị cao hơn một chút (78,3%). Các hộ gia đình thành thị cũng bị giảm thu nhập nhiều hơn so với các hộ gia đình nông thôn. (ii) Trẻ em đang bỏ lỡ cơ hội được giáo dục và chăm sóc sức khỏe. (iii) An ninh lương

thực và các nhóm dễ bị tổn thương là mối lo ngại cho tương lai.

Nhìn chung, các hoạt động hỗ trợ của Chính phủ Indonesia đối với người dân chưa thực sự đạt được sự công bằng. Chẳng hạn như việc Chính phủ hỗ trợ người dân tiền mặt. Theo đó, khoảng 71% hộ gia đình thuộc nhóm 60% dưới cùng của phân bố chi tiêu cho biết họ cần Chính phủ hỗ trợ tiền mặt. Trong số đó, 60,6% đã nhận tiền mặt, 39,4% còn lại thì không. Cuộc điều tra cho thấy cả hai nhóm đều có tỷ lệ hộ gia đình bị mất phúc lợi tương đương nhau với sự suy giảm thu nhập (75-76%) hoặc chi tiêu (25-28%)⁽²²⁾.

Rõ ràng, đứng trước sự bùng phát ngày càng mạnh mẽ của đại dịch, mặc dù Chính phủ Indonesia đã có nhiều biện pháp hỗ trợ đối với những đối tượng yếu thế, song điều này vẫn chưa giải quyết hết được những khó khăn mà họ gặp phải hiện nay. Có thể nhận thấy, tác động về mặt xã hội của đại dịch Covid-19 ở Indonesia còn rất nặng nề trong thời gian tới, kể cả khi dịch bệnh đã được kiểm soát.

Kết luận

Indonesia đã bị ảnh hưởng nặng nề nhất khu vực Đông Nam Á bởi cuộc khủng hoảng Covid-19 và là một trong nhiều quốc gia đang trải qua những thay đổi lớn về cấu trúc xã hội và kinh tế do đại dịch này. Người dân đã buộc phải giảm thiểu mạnh mẽ các tương tác xã hội trong nỗ lực ngăn chặn sự lây lan của virus. Tất nhiên, các biện pháp này sẽ có tác động lớn đến các lĩnh vực trong đời sống kinh tế - xã hội khác nhau. Tuy nhiên, việc chính phủ thiếu phản ứng tập trung và đầy đủ đã

dẫn đến các phản ứng thiếu phối hợp. Phản ứng chậm chạp của Chính phủ không chỉ làm cho số lượng ca lây nhiễm cao hơn mà còn có thể ảnh hưởng đến quỹ đạo chính trị lâu dài của Indonesia. Cho đến nay, Indonesia phải đối mặt với một trong những viễn cảnh khó khăn nhất ở châu Á trong bối cảnh đại dịch do Covid-19 gây ra. Chính sách quá tập trung vào yếu tố vaccine mà thiếu đi những biện pháp quyết liệt và nhanh chóng để ngăn chặn sự lây lan của dịch bệnh đã khiến cho Indonesia đến thời điểm này đã phải đánh đổi bằng số ca nhiễm và số ca tử vong đứng đầu khu vực. Và nghiêm trọng hơn là tác động của đại dịch đối với Indonesia về mặt xã hội, nhất là đối tượng dễ bị tổn thương. Hàng loạt chính sách xã hội của quốc gia này bị ảnh hưởng. Tác động của đại dịch về mặt xã hội không chỉ thấy ngay trước mắt mà thậm chí ngay cả khi kiểm soát được đại dịch thì hệ quả của nó vẫn còn rất lớn./.

CHÚ THÍCH

1. Worldometers (2022), Covid-19 coronavirus pandemic, *Worldometers.info*, September 22, 2022, <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/indonesia/>, truy cập ngày 22/09/2022
2. Worldometers (2021). Covid-19 coronavirus pandemic. *Worldometers.info*, Last updated: May 31, 2021, 07:36 GMT, https://www.worldometers.info/coronavirus/?utm_campaign=homeAdvegas1, truy cập ngày 12/12/2021
3. Worldometers (2022), tlđđ.
4. Indonesien.ahk.de (2021). COVID-19 developments in Indonesia. AKH Indonesia, 27/05/2021, <https://indonesien.ahk.de/id/information-center/berita/berita/covid-19-developments-in-indonesia>, truy cập ngày 12/12/2021.
5. Indonesien.ahk.de (2021), tlđđ.
6. Indonesien.ahk.de (2021), tlđđ.
7. TTXVN (2021). Indonesia hợp tác nghiên cứu, sản xuất vắc xin phòng dịch COVID-19, TTXVN/Vietnam+, 10/06/2020, <https://www.vietnamplus.vn/indonesia-hop-tac-nghien-cuu-san-xuat-vacxin-phong-dich-covid19/644858.vnp>
8. Indonesien.ahk.de (2021), tlđđ.
9. Indonesien.ahk.de (2021), tlđđ
10. Randika Wibisono (2022), *Analisis dampak pandemi covid 19 terhadap resiko peningkatan kemiskinan di Indonesia*, vol.3, No.1, Salam Islamic Economics Journal; <http://ejournal.radenintan.ac.id/index.php/salam/article/view/12271>, truy cập 9/11/2022
11. ICLG.org (2020). Impact of Covid-19 upon Employment Sector in Indonesia, 10 Jun 2020, <https://iclg.com/briefing/13306-impact-of-covid-19-upon-employment-sector-in-indonesia>
12. Investinginwomen.asia (2020). Impact of COVID-19 on employees in Indonesia, May 2020, <https://investinginwomen.asia/wp-content/uploads/2020/06/IW-Indonesia-COVID19-Employee-Survey-24Jun2020.pdf>
13. ICLG.org, 2020, Impact of Covid-19 upon Employment Sector in Indonesia, 10 Jun 2020, <https://iclg.com/briefing/13306-impact-of-covid-19-upon-employment-sector-in-indonesia>
14. Clingendael, 2020, The impact of COVID-19 measures CRU Policy Brief on Indonesian value chains, JUNE 2020, https://www.clingendael.org/sites/default/files/2020-06/Policy_Brief_COVID-19_Impact_on_the_Value_Chain_Asia_June_2020.pdf
15. The University of Melbourne, 2020, COVID-19 crisis deepens illiberalism in Indonesia, May 20, 2020, <https://indonesiaatmelbourne.unimelb.edu.au/covid-19-crisis-deepens-illiberalism-in-indonesia/>
16. UN Women, 2020, The first 100 days of COVID-19 in Asia and the pacific: a gender lens. https://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20eseasia/docs/publications/2020/04/ap_first_100%20days_covid-19-executive-summary.pdf?la=en&vs=5024
17. UNICEF, UNDP, Prospera, and SMERU (2021), *Analysis of the Social and Economic Impacts of COVID-19 on Households and Strategic Policy Recommendations for Indonesia*, Jakarta: May 2021, p.5
18. UNICEF, UNDP, Prospera, and SMERU

- (2021), tldd, pp.31-32
19. UNICEF (2020), COVID-19 and Children in Indonesia: An Agenda for Action to Address Socio-Economic Challenges, https://www.unicef.org/indonesia/sites/unicef.org/indonesia/files/2020-05/COVID-19-and-Children-in-Indonesia-2020_0.pdf
 20. UNICEF, UNDP, Prospera, and SMERU (2021), tldd, p.5.
 21. SMERU, PROSPERA, UNDP, UNICEF (2021), *The Social and Economic Impacts of COVID-19 on Households and Strategic Policy Recommendations for Indonesia*. March, 2021. https://smeru.or.id/sites/default/files/publication/e_s_covundp_en.pdf, truy cập ngày 22/8/2022.
 22. UNICEF, UNDP, Prospera, and SMERU (2021), tldd, p.28.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Asep Suryhadi, Ridho Al Izzati & Daniel Suryadarma (2020), "Estimating the Impact of Covid-19 on Poverty in Indonesia", *Bulletin of Indonesian Economic Studies*, Volum 56, 2020 - Issue 2, 02 Aug 2020, <https://www.dw.com/en/coronavirus-indonesias-small-and-medium-businesses-bear-the-brunt/a-54416886>, truy cập ngày 20/12/2021
2. Clingendael (2020), *The impact of COVID-19 measures CRU Policy Brief on Indonesian value chains*, JUNE 2020, https://www.clingendael.org/sites/default/files/2020-06/Policy_Brief_COVID-19_Impact_on_the_Value_Chain_Asia_June_2020.pdf, truy cập ngày 30/12/2021.
3. ICLG.org (2020), *Impact of Covid-19 upon Employment Sector in Indonesia*, 10 Jun 2020, <https://iclg.com/briefing/13306-impact-of-covid-19-upon-employment-sector-in-indonesia>, truy cập ngày 30/12/2021.
4. Indonesien.ahk.de (2021), "COVID-19 developments in Indonesia", *AKH Indonesia*, 27/05/2021, <https://indonesien.ahk.de/id/info-center/berita/berita/covid-19-developments-in-indonesia>, truy cập ngày 12/12/2021.
5. Investinginwomen.asia (2020), *Impact of COVID-19 on employees in Indonesia*, May 2020, <https://investinginwomen.asia/wp-content/uploads/2020/06/IW-Indonesia-COVID19-Employee-Survey-24Jun2020.pdf>, truy cập ngày 30/12/2021
6. Randika Wibisono (2022), *Analisis dampak pandemi covid 19 terhadap resiko peningkatan kemiskinan di Indonesia*, vol.3, No.1, Salam Islamic Economics Journal; <http://ejournal.radenintan.ac.id/index.php/salam/article/view/12271>, truy cập 9/11/2022
7. SMERU, PROSPERA, UNDP, UNICEF (2021), *The Social and Economic Impacts of COVID-19 on Households and Strategic Policy Recommendations for Indonesia*, March, 2021, https://smeru.or.id/sites/default/files/publication/e_s_covundp_en.pdf, truy cập ngày 30/12/2021.
8. The University of Melbourne (2020), *COVID-19 crisis deepens illiberalism in Indonesia*, May 20, 2020, <https://indonesiaatmelbourne.unimelb.edu.au/covid-19-crisis-deepens-illiberalism-in-indonesia/>, truy cập ngày 30/12/2021
9. TTXVN (2021), *Indonesia hợp tác nghiên cứu, sản xuất vắc xin phòng dịch COVID-19*, TTXVN/Vietnam+, 10/06/2020, <https://www.vietnamplus.vn/indonesia-hop-tac-nghien-cuu-san-xuat-vacxin-phong-dich-covid19/644858.vnp>, truy cập ngày 12/12/2021
10. UN Women (2020), *The first 100 days of COVID-19 in Asia and the pacific: a gender lens*. https://www2.unwomen.org/-/media/field%20office%20eseasia/docs/publications/2020/04/ap_first_100%20days_covid-19-executive-summary.pdf?la=en&vs=5024, truy cập ngày 30/12/2021
11. UNICEF (2020), *COVID-19 and Children in Indonesia: An Agenda for Action to Address Socio-Economic Challenges*, https://www.unicef.org/indonesia/sites/unicef.org/indonesia/files/2020-05/COVID-19-and-Children-in-Indonesia-2020_0.pdf
12. UNICEF, UNDP, Prospera, and SMERU (2021), *Analysis of the Social and Economic Impacts of COVID-19 on Households and Strategic Policy Recommendations for Indonesia*, Jakarta: May 2021, p.28.
13. *Worldometers* (2021), "Covid-19 coronavirus pandemic", *Worldometers.info*, Last updated: May 31, 2021, 07:36 GMT, https://www.worldometers.info/coronavirus/?utm_campaign=homeAdvegas1, truy cập ngày 12/12/2021.
14. *Worldometers* (2022), "Covid-19 coronavirus pandemic", *Worldometers.info*, Last updated: December 22, 2022, https://www.worldometers.info/coronavirus/?utm_campaign=homeAdvegas, truy cập ngày 22/9/2022.